

намете које би монарх разрезао и наметнуо својим вазалима преко онога што су му по феудалном праву дуговали. Овим актом (Повељом) је предвиђено и право народа на побуну против краља уколико се не би придржавао њених принципа. Ово право на побуну у енглеској историји је одиграло значајну улогу и убрзало ликвидацију апсолутизма. Но ни ова Велика повеља о слободама није била сама по себи довољна за дефинитивну слободу човека, заштиту његовог интегритета и достојанства. На том путу коначног људског ослобођења од тираније власти и самовоље разних властодржаца важни су били и документи донети при крају феудалне епохе, у XVII веку и то опет у Енглеској. Међу тим документима најважнији су Петиција о правима (Petition of right) из 1628., Закон о неповредивости човекове личности (Habeas corpus act) из 1679., Закон о правима (Bill at rights) из 1689. и др. Ови акти су били и остали монументални политичко-правни документи који су предвидели бројна права за која се народ борио и изборио под вођством прво аристократије а касније и буржоазије. Петиција о правима и Бил о правима понављају принципе из Велике повеље о слободама, али сада у корист буржоазије која стиче нека важна права у енглеском Парламенту - одлучивање о спољној политици, војсци, порезу и др. Закон о неповредивости човекове личности (Habeas corpus act) из 1679. успоставља заштиту човека, његових права и слобода пред полицијом и судом, и он се с правом сматра клицом модерног кривичног права и кривичног процесног права. И наша средњовековна Србија се прочула по једном писаном документу који је у правом смислу, по својој материјалној садржини имао уставни карактер. Реч је о Душановом законнику од 1349. и 1354. Из ових клица уставности појавиће се касније и први устави и ојачаће процес уставности у свету. Али то је донео тек XVIII век и то је био у правом смислу век уставности и устава. То је било време светлости и враћања вере у људски разум у коме се видела истинска снага која води људском прогресу и ослобођењу. Рационализам је начео и разорио свемоћ владара, њихове апсолутне власти и указао на демократско порекло власти, да је ствара народ и да јој додељује ограничена овлашћења и установљује начин њеног вршења. Тако се потврђује да људску историју, још од времена Грка и Римљана, обележава борба између слободе и ауторитета или, како каже Џ.С. Мил, борба између поданика и владе за одбрану од тираније политичких владара.

Таква моћ, тиранија сваке власти, је опасна па се од ње треба заштитити,